

7

Emakume eta gizonen arteko desberdintasunak

7.1. SARRERA

Emakunde, Emakumearen Euskal Erakundearen emakume eta gizonen arteko berdintasunerako planetako gomendioetan eta Gizon eta Emakumeen Berdintasunerako 4/2005 Legearen⁴⁰ II. kapituluaren –Estatistikak eta Azterketak– honako hau zehazten da (Lege horren 16. artikuluan estatistikak eta azterketak egokitzea aipatzen da):

- a) Egiten dituzten estatistika, inkesta eta datu-bilketa guztietan sexu-aldagaia sistematikoki sartzeari.
- b) Estatistikako eragiketetan adierazle berriak ezarri eta sartzeari, hain zuzen ere emakumeen eta gizonen balio, rol, egoera, baldintza, jomuga eta beharretan dauden aldeak, horien guztien adierazpena eta aztertuko den errealitatearekin duten elkarreragina hobeto ezagutzea posible egiteko.

Gazteen Euskal Behatokiak, aurrekoari jarraikiz, sexu-aldagaia jaso zuen *Euskadiko Gazteak* seriearen 2000., 2004., 2008. eta 2012. urteetako edizioetan. Gainera, honen aurreko edizioan, *Euskadiko Gazteak 2012* ikerlanean, lehen aldiz jaso zen berariaz emakume eta gizonen arteko berdintasunari eta emakumeen aurkako indarkeriari loturiko gaiak aztertzeko atal bat, «Desberdintasuna eta sexismoa» izenburuarekin.

Ikerketa honetan, Gazteriaren Euskal Behatokiak EAEn bizi diren gazteen genero-desberdintasunetan eta emakumeen aurkako indarkeriaren oinarrian dagoen sexismoan sakontzen jarraitzen du. Hori dela eta, kapitulu honetan, galderen bidez, EAeko emakume eta gizon gazteen artean balio-aldaketarik, berdintasunezko erlazioen alde, gertatzen ari ote den ebaluatzen saiatzen da.

2016an, 15 urtetik 29 urtera bitarteko 1.046 emakumek salatu zuten indarkeriarekin erlazionatutako jazoeraren bat. Kontuan hartzen badugu adin-talde horretan 139.037 emakume zeudela, horien % 0,75 genero-indarkeriaren biktima izan zen. 15-29 urteko emakume gazteek jasandako eraso guztizkotik, kasuen % 22 sexu-askatasunaren aurkako delituak ziren.

Kapitulu honetan emakumeen aurkako indarkeria sinbolikoarekin (indarkeria fisikoa ez den heinean) erlazionatutako balioen eboluzioa neurtu nahi dugu. Indarkeria sinboliko horrek forma ugari izan ditzake, hala nola bereizkeria lana

⁴⁰ EUSKADI (2005): *4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa* [linean] Hemen eskuragarri: <https://www.euskadi.eus/bopv2/datos/2005/03/0500982a.pdf> [Kontsulta: 2017/06/14]

lortzeko orduan, etxeko lanen eta haur nahiz senideen zaintzaren banaketa bidegabea, denboraren eta espazio publikoen erabilera eta abar.

Emakume eta gizonen arteko berdintasunari loturiko balioen eboluzioa neurtzea da sentsibilizazio-kanpainen eraginkortasuna ebaluatzeko modu bakarra. Indarkeriaren kontrako borroka efektiboa gizartearen balio-aldaketarekin estuki erlazionatuta dago. Hori horrela, eraldaketa hori funtsezkoa da indarkeria ezabatzeko eta behar bezala eta behin betiko konpontzeko.

7.2. BERDINTASUNIK EZA LANA LORTZEAN

Lana lortzean gertatzen diren desberdintasunak dira gure gizartean emakume eta gizonen arteko desberdintasuna errepikatzen eta finkatzen duten faktoreetako bat. Emakundek, Emakumearen Euskal Erakundeak, bata bestearen atzetik onartutako berdintasun planek eta gizonezkoen eta emakumezkoen berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legeak enpresen barruan berdintasuna sustatzeko neurriak bultzatzeko eta garatzeko bidea eman duten arren, gazteek desberdintasun-egoerak hautematen jarraitzen dute.

Bereizkeria handiagoa da, gizon gehiago dauden zenbait jarduera-esparrutan ordainsari osagarriak jasotzen dituztelako eta horiek areagotu egiten dituztelako oinarriko sektoreez bestelako soldata-desberdintasunak (adibidez, zuzendaritza-mailak erabat maskulinizatuta daude, eta horietan ohikoagoa da soldata-osagarriak jasotzea).

Posible da erabat sexualizatuta dauden sektoreak egotea eta, beharbada, sektore horietako batzuk, hala nola etxeko lanak, garbiketa (lan-baldintza txarrak dituztenak: soldata baxuak eta gizarte-errekonozimendu baxua), emakumeek okupatzen dituzte ia soilik. Baina EAEko emakumeen prestakuntzari eta ibilbide akademikoari begiratzen badiogu (goi-mailako ikasketen tasa % 40,7 da gizonen artean eta % 58,0, emakumeen artean), ikusten dugu lana lortzeko orduan gertatzen diren desberdintasunen kausa ez dela emakumeek prestakuntza txikiagoa izatea, baizik eta sexuak eragiten dituela desberdintasunak.

Bereizkeria modu inplizituan gertatzen den alderdiak –hala nola soldata-arraila, kontratu mota, okupazioaren iraupena eta mota– alde batera utzita, bereizkeria modu sotilagoan ere gertatzen da, lanpostua betetzeko aukera izateko orduan. Lana eskuratzeko aukeretan hautematen dira desberdintasunak gizonen eta emakumeen artean, baita gazteen artean ere.

Ikerketa honetan, eta 2008ko eta 2012ko edizioetan, EAEko gizon eta emakume gazteei galdetu zaie ea uste duten beren ikasketa eta prestakuntzara egokitutako lanpostu baterako hautaketa-prozesuan, hautagaien egokitasun-maila berdina izanik, gizona edo emakumea izatea lana lortzeko faktorea al den.

Gazteen % 61ek uste dute lana lortu nahi duen pertsonaren sexuak ez duela inolako eraginik. % 24k uste dute gizonek aukera gehiago dituztela eta soilik % 9k uste dute emakumeek lana lortzeko aukera gehiago dituztela. Azkenik, % 6k ez dakite edo ez dute erantzun.

Sexuarengatiko bereizketaren xede izateko sentipen hori handiagoa da emakumeen artean. Emakumeen % 28k uste dute gizonek aukera gehiago dituztela, eta gizonen % 21ek, berriz, uste dute gizonek aukera gehiago dituztela. Halaber, gizonen artean handiagoa da sexuak inolako eraginik ez duelako sentipena.

7.1 taula

LANA LORTZEAN SEXUAK DUEN ERAGINARI BURUZKO IRITZIA, SEXUAREN ARABERA (%)

Zure ikasketa eta prestakuntzari dagokion lan baterako hautaketa prozesu batean bazeunde, eta zure adin, prestakuntza eta esperientzia berbera dituen lehiakidea neska/mutila balitz, uste duzu lanpostua lortzeko berak aukera gehiago dituela neska/mutila delako, zuk aukera gehiago dituzula neska/mutila zarelako edo sexuak ez duela inolako eraginik?			
(%)	GUZTIRA	Sexua	
		Emakumeak	Gizonak
Gizonak aukera gehiago ditu	24	28	21
Emakumeak aukera gehiago ditu	9	8	10
Neska edo mutila izateak ez du inolako eraginik	61	58	63
Ed/Ee	6	6	6
GUZTIRA	100	100	100
(n)	1500	750	750

Emakume gazteenek (15-19 urte) hein handiagoan hautematen dute gizonak lana lortzeko aukera gehiago dituztela, prestakuntza eta esperientzia berdinak izanda (% 32k adierazi dute hori). 20-24 urteko emakumeen artean, proportzioa % 24ra jaisten da eta 25-29 urtekoen artean, berriz, % 28k uste dute gizonak aukera gehiago dituztela.

7.2 taula

LANA LORTZEAN SEXUAK DUEN ERAGINARI BURUZKO IRITZIA, SEXUAREN ETA ADINAREN ALDAGAIK KONBINATUTA (%)

Zure ikasketa eta prestakuntzari dagokion lan baterako hautaketa prozesu batean bazeunde, eta zure adin, prestakuntza eta esperientzia berbera dituen lehiakidea neska/mutila balitz, uste duzu lanpostua lortzeko berak aukera gehiago dituela neska/mutila delako, zuk aukera gehiago dituzula neska/mutila zarelako edo sexuak ez duela inolako eraginik?								
(%)	Emakumeak				Gizonak			
	GUZTIRA	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	GUZTIRA	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte
Gizonak aukera gehiago ditu	28	32	24	28	21	21	23	20
Emakumeak aukera gehiago ditu	8	6	9	10	10	7	5	16
Neska edo mutila izateak ez du inolako eraginik	58	57	59	59	63	65	67	59
Ed/Ee	6	5	9	4	6	8	6	5
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	750	225	225	300	750	225	225	300

Adierazle honen eboluzioak adierazten du kezka erantsi bat dagoela, laneratzen diren emakume gazteek aurre egin behar dioten beirazko sabaian. Alegia, lanpostu bat lortzeko orduan, prestakuntza eta esperientzia berdinak izanik, gizonak emakumeek baino aukera gehiago dituztelako sententzioak gora egin du emakumeen artean, 2008an erregistratutako balioetatik.

7.3 taula

GIZON ETA EMAKUME GAZTEEN IRITZIAREN EBOLUZIOA,
LANA LORTZEAN SEXUAK DUEN ERAGINARI BURUZ (%)

Zure ikasketa eta prestakuntzari dagokion lan baterako hautaketa prozesu batean bazeunde, eta zure adin, prestakuntza eta esperientzia berbera dituen lehiakidea neska/mutila balitz, uste duzu lanpostua lortzeko berak aukera gehiago dituela neska/mutila delako, zuk aukera gehiago dituzula neska/mutila zarelako edo sexuak ez duela inolako eraginik?

(%)	Emakumeak			Gizonak		
	2008	2012	2016	2008	2012	2016
Gizonak aukera gehiago ditu	23	28	28	23	19	21
Emakumeak aukera gehiago ditu	9	9	8	6	9	10
Neska edo mutila izateak ez du inolako eraginik	60	57	58	64	64	63
Ed/Ee	7	6	6	7	8	6
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100
(n)	750	750	750	750	750	750

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (*Euskadiko Gazteak* seriea).

7.3. BERDINTASUNIK EZA ETXEKO LANAK BANATZEAN

Etxeke lanen banaketan gertatzen diren desberdintasunek agerian uzten dute emakumeek inplikazio handiagoa dutela etxeke lanetan, garbiketan, zaintza-lanetan eta abarretan.

Bikotekidearekin bizi diren emakumeen artean, ia laurdenak (% 22) diote etxeke lan guztiak edo gehienak beraiek egiten dituztela.

7.4 taula

ETXEKO LANEN BANAKETA BIKOTEKIDEAREKIN BIZI DIREN GIZON
ETA EMAKUME GAZTEEN ARTEAN, SEXUAREN ARABERA (%)

Pentsa ezazu etxean egin beharreko lanetan, esate baterako erosketak, otorduak eta garbiketa.
Lan horiek zenbateraino banatzen dituzu zure bikotekidearekin?

(%)	Sexua	
	Emakumeak	Gizonak
Emakumeak egiten ditu lan horiek guztiak edo ia guztiak	22	17
Lan horiek erdibana egiten dira	59	67
Gizonak egiten ditu lan horiek guztiak edo ia guztiak	3	5
Beste norbaitek egiten ditu lan horiek*	1	2
Ed/Ee	14	9
GUZTIRA	100	100
(n)	158	87

* Aukera hori ez zitzaizen eskaini elkarrizketatutako pertsoneri.

Emakumeek etxeko lan gehienak egiten dituztelako pertzepzio-desberdintasunak behera egin du azken urteotan gizonen eta emakumeen artean.

7.5 taula

ETXEKO LANEN BANAKETAREN EBOLUZIOA BIKOTEKIDEAREKIN BIZI DIREN GIZON
ETA EMAKUME GAZTEEN ARTEAN, SEXUAREN ARABERA (%)

Pentsa ezazu etxean egin beharreko lanetan, esate baterako erosketak, otorduak eta garbiketa. Lan horiek zenbateraino banatzen dituzu zure bikotekidearekin?	Emakumeak			Gizonak		
	(%)					
	2008	2012	2016	2008	2012	2016
Emakumeak egiten ditu lan horiek guztiak edo ia guztiak	48	40	22	21	26	17
Lan horiek erdibana egiten dira	48	45	59	64	51	67
Gizonak egiten ditu lan horiek guztiak edo ia guztiak	2	1	3	10	8	5
Beste norbaitek egiten ditu lan horiek*	0	0	1	0	0	2
Ed/Ee	2	15	14	4	15	9
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100
(n)	127	137	158	79	53	87

* Aukera hori ez zitzaien eskaini elkarrizketatutako pertsoneri.

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (*Euskadiko Gazteak* seriea).

7.4. ZAINZA-LANARI BURUZKO IRITZIA ORDAINDUTAKO LANAREN ALDEAN

Hein handi batean ondasun eta zerbitzuen kontsumora bideratuta dagoen gizarte honetan, logikoa da etxetik kanpoko lana, kontsumo-parametro «normalak» izateko diru-baliabideak ematen dituen, hobeto baloratuta egotea adin txikiko senideak zein senide adindunak zaintzea dakarren etxeko lana baino, azken lan horren ordainsaria ukiezina baita.

Zaintza-lanek eta mantenu-lanek, hots, ugalketaren eta ekoizpenaren arloak, balio eta gizarte-errekonoizimendu berdinak izan ditzaten eta gizon eta emakumeen arteko banaketa bidezkoa izan dadin ahalegin handiak egin badira ere, desoreka-egoerak daude bi arlo horien artean; desoreka horiek kalte egiten diote zaintza-lanetan diharduen kolektiboari eta horren bizitza eta autonomia erabat garatzea oztopatzen dute. Zaintzetara bideratutako bizitza eta lorpen sozial, ekonomiko eta publikoetara bideratutako bizitza aurrez aurre geratzen dira.

EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Emakunderen VI. Planak berak aitortzen du oso zaila dela balioak aldatzea, zaintzei egotzen zaien balio soziala handitzeko, etxetik kanpo lan egitearen aurrean. Hain zuzen ere, planean honako hau adierazten da: «Azken helburua pertsonen eta bizitzaren zainketa sostenguaren toki berean egotea dela ziur jakinik, beste urrats bat eman beharra dago. Hala, zaintzaren etikaren pedagogia egin behar da pertsona guztiekin, norberak bere burua zain dezan eta gainerakoak zain ditzan, elkarrekikotasun-harreman batean, ez mendetasun-harreman batean. Une hori iritsi bitartean, eta kontuan izanik egoera konplexuak eta herritarren

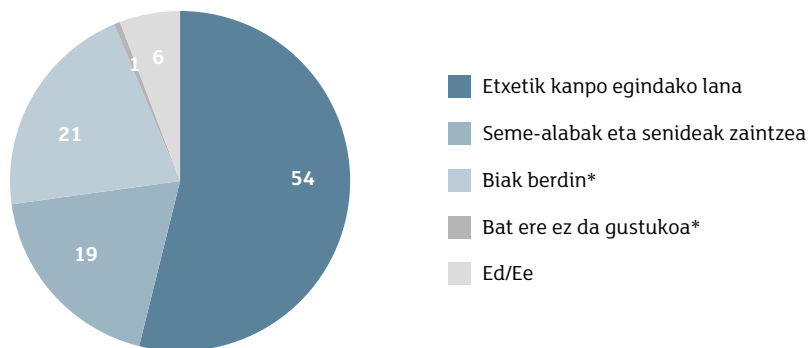
artean oso errotuta daudenak ditugula abiapuntu, plan honek pertsonen eta bizitzaren zainketako erantzunkidetasunaren esanahia berraztertzea proposatzen du»⁴¹.

Zaintza-lanetan erantzunkide izateko helburua planteatzen denean, hauxe esan nahi da zehazki: zaintza-lana, dituen dimentsio guztietan, etxeko pertsona guztien artean banatzea eta guztien artean partekatzea.

Ikerketa honetan jasotako datuei begiratzen badiegu, oraindik ere, pertsonen proportzio handi batek (% 54k) uste du etxetik kanpoko lana gogobetegarriagoa dela seme-alabak eta senideak zaintzea baino. % 21ek uste dute bi lanak hein berean direla gogobetegarriak (aukera hori ez zitzaien eskaini elkarrizketatutako pertsonei eta modu espontaneoan agertu da) eta % 19k uste dute gogobetegarriagoa dela senideak zaintzea, etxetik kanpo lan egitea baino.

7.1 grafikoa

GOGOBELEGARRIAGOAK DIREN LAN MOTEI BURUZKO IRITZIA (%)

* Erantzun aukera hauek ez zitzaizkien inkestatuei eskaini.

Egia da errealitate desberdin asko daudela, bai etxetik kanpoko lanetan eta bai familiako zaintza-lanetan; azken horretan desberdintasun emozionalak daudelako seme-alaben zaintzaren eta guraso edo bestelako senide nagusien zaintzaren artean, baina argi dago etxetik kanpoko lanak ez direla homogeenak. Galderak mugak dituela aitortuta ere, maila teorikoan, badirudi arraila handia dagoela etxetik kanpoko jarduera ordainduak eta etxeko lan ez-ordainduak baloratzeko orduan.

Etxetik kanpoko lana gogobetegarriagoa delako iritzi horrek portzentajezko balio antzekoak ditu emakume eta gizon gazteen artean.

Seme-alabak dituzten eta, hortaz, zaintza-lanak (adin txikikoen zaintza behintzat) ezagutzen dituzten pertsonek hobeto baloratzen dute lan mota hori, oraindik seme-alabarik ez duten pertsonek baino. Ondorengo taulan ikus daitezkeen moduan, seme-alabak dituztenen banaketa antzekoa da hiru iritzietan (% 33k uste dute etxetik kanpo lan egitea gogobetegarriagoa dela; % 35ek uste dute seme-alaba eta senideak zaintzea gogobetegarriagoa dela; eta % 31k berdintzat jo dituzte). Seme-alabarik ez dutenen artean, % 56k uste dute etxetik kanpo lan egitea gogobetegarriagoa dela; % 17k zaintza-lanak gogobetegarriagoak direla uste dute; eta, azkenik, % 20k berdintzat jo dituzte.

⁴¹ Emakunde= Emakumearen Euskal Erakundea (2014): *EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VI. Plana* [linean] Hemen eskuragarri: http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/politicas_vi_plan/eu_emakunde/adjuntos/VIPlan_final_eu.pdf (108 or.) [Kontsulta: 2017/06/14]

7.6 taula

ZAINTZA-LANARI BURUZKO IRITZIA ORDAINDUTAKO LANAREN ALDEAN,
SEME-ALABARIK DUTEN ARABERA (%)

Zure egungo egoera edozein izanda ere, eta soldata albo batera utzita, zuk zein uste duzu dela gustukoagoa: etxetik kanpo egindako lana edo seme-alabak eta beste senideak zaintzea?			
(%)	GUZTIRA	Seme-alabak	
		Bai	Ez
Etsetik kanpo egindako lana	54	33	56
Seme-alabak eta senideak zaintzea	19	35	17
Biak berdin*	21	31	20
Bat ere ez da gustukoa*	1	0	1
Ed/Ee	6	1	6
GUZTIRA	100	100	100
(n)	1500	146	1353

* Erantzun aukera hauek ez zitzaizkien inkestatuei eskaini.

Adierazle horrek 2012. urtetik 2016. urtera bitarte izandako eboluzioari begiratzen badiogu, ikusten da seme-alaba eta senideen zaintza-lanari buruzko iritziak arinki egin duela hobera, bai gizonen artean eta bai emakumeen artean. Zaintza-lanak gogobetegarriagoak direla uste dutenak eta bi lanak baliokidetzat jo dituzten pertsonak kontuan hartuta, ikusten da gizon zein emakumeen artean portzentajezko 9 puntuko gorakada egon dela 2012. urtetik 2016. urtera bitarte.

7.7 taula

ZAINTZA-LANARI BURUZKO IRITZIAREN EBOLUZIOA,
ORDAINDUTAKO LANAREN ALDEAN, SEXUAREN ARABERA (%)

Zure egungo egoera edozein izanda ere, eta soldata albo batera utzita, zuk zein uste duzu dela gustukoagoa: etxetik kanpo egindako lana edo seme-alabak eta beste senideak zaintzea?				
(%)	Emakumeak		Gizonak	
	2012	2016	2012	2016
Etsetik kanpo egindako lana	57	52	60	56
Seme-alabak eta senideak zaintzea	18	20	14	18
Biak berdin*	15	22	14	19
Bat ere ez da gustukoa*	1	0	1	1
Ed/Ee	9	5	11	6
GUZTIRA	100	100	100	100
(n)	750	750	750	750

* Erantzun aukera hauek ez zitzaizkien inkestatuei eskaini.

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (*Euskadiko Gazteak* seriea).

Gizonen artean gertatu den gorakada esanguratsua da (nahiz eta emakumeen balioen azpitik dauden oraindik), izan ere, berdintasun-planen arabera, ezinbestekoa da emakume eta gizonen artean erantzunkidetasuna egotea, zaintza-lanak ekoizpen-lanak bezainbeste baloratzea lortzeko balio-aldaketari aurre egiteko orduan.

7.5. AUZOAN EDO HERRIAN GAUEZ IBILTZEKO BELDURRA

Kalean gauzez bakarrik ibiltzeko beldurra da emakumeek beren mugimendu-askatasuna eta espazio publikoen erabilera murriztuta ikus dezaketen moduetako bat.

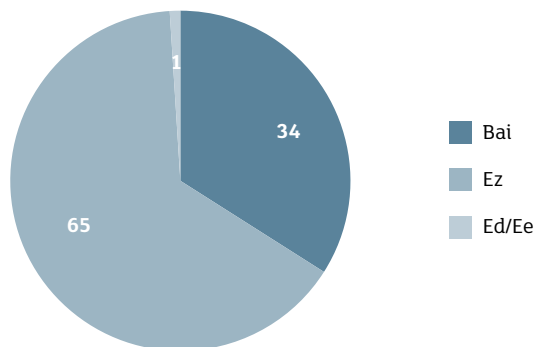
EAEko Emakumeen eta gizonen berdintasunerako V. Planean Emakunde honako hau adierazi zuen: «beharrezkoa da emakumeen segurtasuna handitzea, bai hiri diseinuari dagokionez, beren diseinuagatik edo argi ezagatik edo isolatuta daudelako arriskutsuak diren edo segurtasun-faltaren sententzioa sortzen duten tokiak kenduz, bai prebentzio prozedurak edo protokoloak ezarritz»⁴².

Beldurraren pertzepzioa horren alderdi subjektiboa izanik, *Euskadiko gazteak* ikerketak, 2000. urteaz geroztik, EAEko gazteei galdetu die ea gauean kaletik bakarrik ibiltzeko beldur ote diren.

EAEko emakume gazteen % 34k adierazi dute beldurra sentitzen dutela beren hiri, herri edo auzoan gauzez bakarrik ibiltzen direnean. Proporzio hori % 4koa baino ez da gizon gazteen kasuan.

7.2 grafikoa

EMAKUME GAZTEEK AUZOAN EDO HERRIAN GAUEZ BAKARRIK IBILTZEKO BELDURRA (%)

Ez dago zalantzarik beldur-sententzioa oso desberdina dela emakume eta gizonen artean, baina gainera beldurra aipatzen dutenen proportzioak handiagoak dira emakume gazteagoen artean (15 urtetik 19 urtera bitarteko nesken % 44k diote beldurra sentitzen dutela kalean gauzez bakarrik ibiltzean). Beldur-sententzio hori berretsi egiten da, 2016an emakumeen sexu-askatasunaren aurka erregistratu ziren delituen banaketari begiratzen badiegu. Urte horretan, emakumeek 235 salaketa jarri zituzten. Horietatik, 57 salaketa 15-19 urteko neskek jarri zituzten; 27 salaketa, 20-24 urteko neskek eta 21, berriz, 25-29 urtekoek.

⁴² Emakunde = Emakumearen Euskal Erakundea (2010): *EAEko emakumeen eta gizonen berdintasunerako V. Plana. IX. Legealdirako jarraibideak* [linean] Hemen eskuragarri: http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/vcm_marco_juridico/eu_def/adjuntos/v.plan.igualdad.eus.pdf (151 or.) [Kontsulta: 2017/06/14]

7.8 taula

AUZOAN EDO HERRIAN GAUEZ IBILTZEKO BELDURRA,
SEXUAREN ETA ADINAREN ALDAGAIK KONBINATUTA (%)

Zuri beldur ematen dizu gauez zure herri edo auzotik bakarrik ibiltzeak?								
(%)	Emakumeak				Gizonak			
	GUZTIRA	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	GUZTIRA	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte
Bai	34	44	33	28	4	5	3	4
Ez	65	56	67	71	95	94	96	96
Ed/Ee	1	0	0	1	1	1	1	0
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	750	225	225	300	750	225	225	300

Nahiz eta beharbada aurkakoa pentsa litekeen, badirudi beldurraren bizipena antzekoa dela udalerrri txikietan, ertainetan eta hiriburuetan. Hiriburuetan bizi diren mutilen artean bakarrik hautematen da arinki beldur handiagoa, balio orokorra baino portzentajezko puntu bat handiagoa baita.

7.9 taula

AUZOAN EDO HERRIAN GAUEZ IBILTZEKO BELDURRA,
SEXUAREN ETA UDALERRIAREN TAMAINAREN ALDAGAIK KONBINATUTA (%)

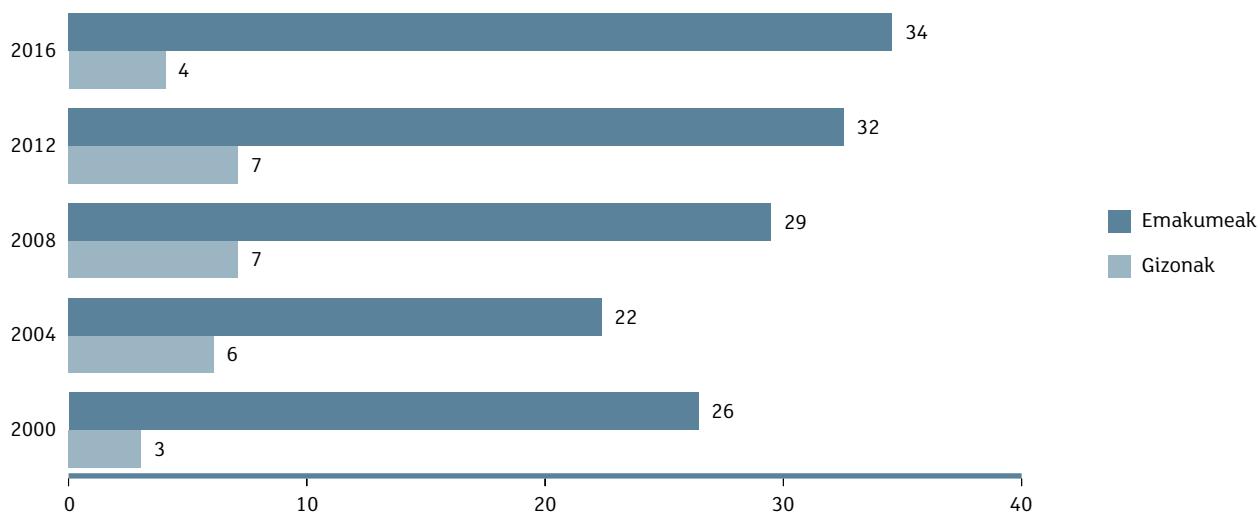
Zuri beldur ematen dizu gauez zure herri edo auzotik bakarrik ibiltzeak?								
(%)	Emakumeak				Gizonak			
	GUZTIRA	Txikia	Ertaina	Hiriburua	GUZTIRA	Txikia	Ertaina	Hiriburua
Bai	34	34	34	34	4	3	4	5
Ez	65	65	65	66	95	97	96	94
Ed/Ee	1	1	1	0	1	0	0	1
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	750	140	300	310	750	140	300	310

Bestalde, nabarmentzekoa da beldurra sentitzen duten gizon gazteen ehunekoa nahiko konstante mantendu dela azken urteotan (% 3, 2000. urtean; % 6, 2004an; % 7, 2008an; % 7, 2012an; eta, azkenik, % 4, 2016an), gorabeherak txikiak izanik.

Baina gauez kaletik bakarrik ibiltzearen beldur diren emakumeen ehunekoa, beti gizonena baino askoz altuagoa izateaz gain, etengabe igo da azken urteotan (% 26 zen 2000. urtean; % 22 zen, 2004an; % 29, 2008an; % 32, 2012an; eta, azkenik, % 34, 2016an).

7.3 grafikoa

AUZOAN EDO HERRIAN GAUEZ IBILTZEKO BELDURRAREN EBOLUZIOA, SEXUAREN ARABERA (%)

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (*Euskadiko Gazteak* seriea).

Emakumeak gauz bakarrik ibiltzearen beldur izateak zenbait ekimeni eman die bide, hala nola Beldur Barik programari. Programa hori EAEko erakundeek sustatzen dute, gazteen arteko indarkeria sexista prebenitzeko eta gazteen artean hausnarketa eta debateak sustatzeko, hala, gizartea eraldatzen laguntzeko eta gizarte matxista berdintasunezko gizarte bihurtzeko. Azken batez, Beldur Barik jarrera sustatzea.⁴³

Urtez urte, indarkeriari buruzko kanpainetan agertu ohi diren estereotipoetatik ihes egiteko ahalegina egiten da (indarkeria fisikora mugatzen dira eta emakumeei biktima-rola esleitzen zaie kanpaina horietan). Horretarako, gaia ikuspegi positibo batetik jorratzen da, ikusten baita beharrezkoa dela emakumeak ahalduz bideratutako mezuak indartzea eta herritar guztien inplikazioa lortzea. Mutilei dagokienez, jarrera sexisten prebentzioan lan egin behar da haiekin, eraso sexisten aurrean rol aktiboa izan dezaten animatuz.⁴⁴

7.6. EMAKUMEEN AURKAKO HAINBAT INDARKERIA MOTAREN LARRITASUNA

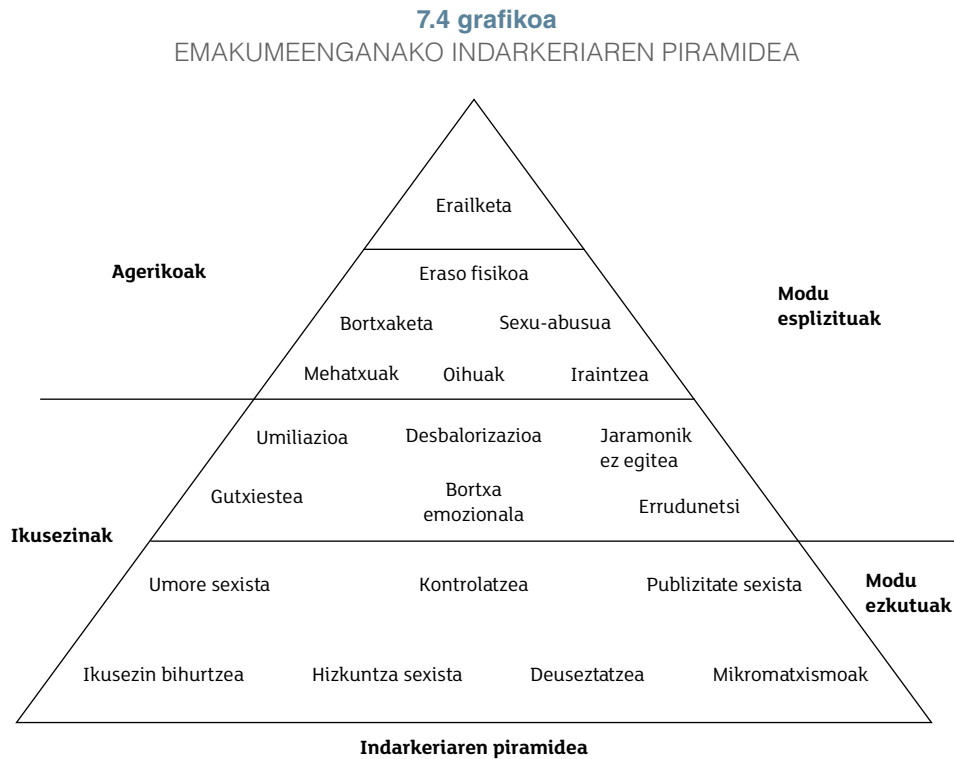
Emakumeen eta Gizonen arteko Berdintasunerako EAEko VI. Planaren arabera, zera da emakumeen kontrako indarkeria, Emakumeen eta gizonen berdintasunerako Legeari (otsailaren 18ko 4/2005) jarraikiz: «sexuaren ziozko edozein ekintza bortitz joko da emakumeen aurkako indarkeriatzat, baldin eta ekintza horrek emakumeari kalte fisiko, sexual edo psikologikoa edo sufrimendua ekartzen badio edo ekar badiezaioke. Jokaera horien artean sartuko dira emakumea ekintza horiek egitearekin mehatxatzea, hertsapenak egitea edo askatasuna arbitrarioki kentzea, bizitza publikoan edo pribatuan».⁴⁵

⁴³ Beldur Barik: Programa [linean] Hemen eskuragarri: <http://beldurbarik.org/eu/beldur-barik-programa> [Kontsulta: 2017/06/14]

⁴⁴ Beldur Barik [linean] Hemen eskuragarri: <http://beldurbarik.org/eu/ibilbidea> [Kontsulta: 2017/06/14]

⁴⁵ Emakunde= Emakumearen Euskal Erakundea (2014): *ob. cit.* (119. or.) [Kontsulta: 2017/06/14]

Ikerketa honetan, EAEko gazteek indarkeria mota desberdinei buruz egiten duten balorazioa ezagutu nahi da, indarkeria fisiko eta sexu-abusuetatik hasi eta hitzezko indarkeriaraino (irainak, mehatxuak, gutxiespenak eta abar), indarkeriaren piramide deritzon defintzen diren kontzeptuei jarraikiz.

Piramide horrek lau maila dituela jotzen badugu, ikerketa honetan 2. eta 3. mailak hartu dira kontuan. 2. mailan umiliazioa, desbalorizazioa, bazter uztea, gutxiestea, xantaia emozionala eta erruduntzea daude; 3. mailan, berriz, eraso fisikoak, bortxaketa, sexu-abusua, mehatxuak, oihu egitea eta iraintzea.

Ikerketa honetarako erabili den galdera sortan, honako indarkeria mota hauen balorazioa (oso larria, nahiko larria, pixka bat larria, ez da tratatu txarra) egin da:

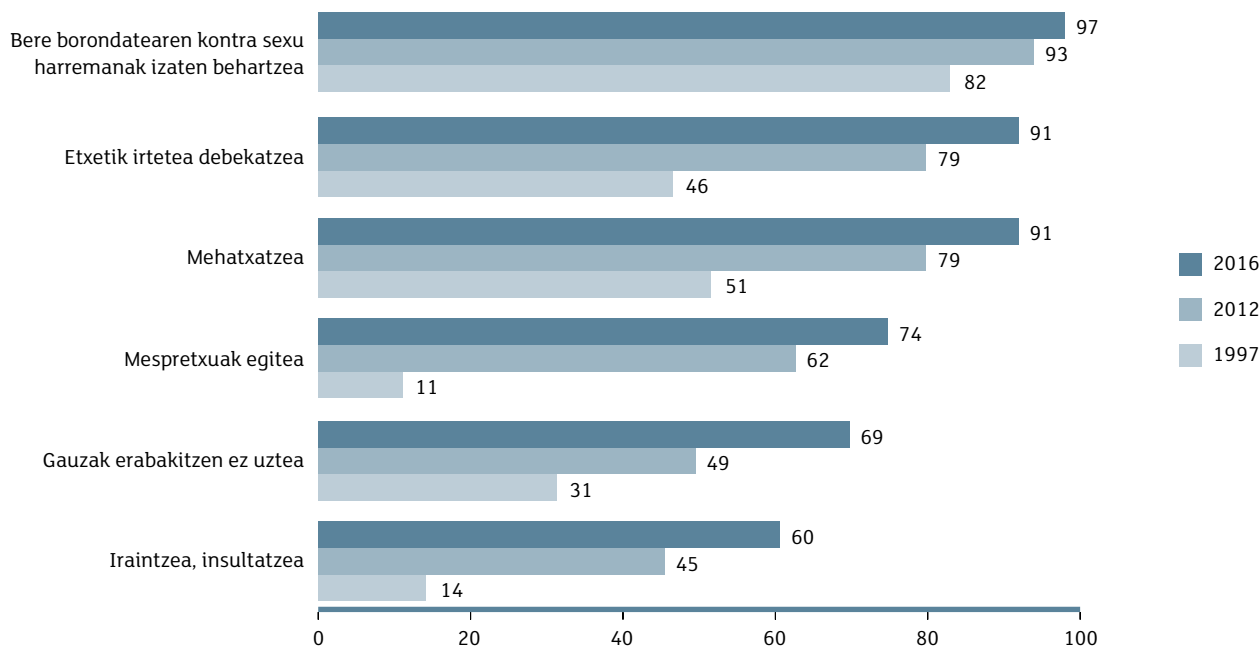
- Iraintzea
- Gauzak erabakitzen ez uztea
- Mehatxatzea
- Etxetik irtetea debekatzea
- Sexu-harremanak borondatearen aurka izatera behartzea
- Mespretxuak egitea

Emakumeen aurkako indarkeria forma horien larritasunari buruz azken ia 20 urteetan izan den eboluzioari begiratzen badiogu, ikus daiteke aurrerapen handiak egin direla emakumeen aurkako indarkeriaren gaitzespen formalean.

Agerikoa da Berdintasun Planek balio eta jarrerak aldatzeko eta sentsibilizatzeko egindako lana eraginkorra izan dela, 1997an erregistratutako balioei begiratzen badiegu. Urte hartan Emakunderen II. Plana zegoen indarrean (1995-1998), garai hartan EAEko Emakumeentzako Ekintza Positiboen Plana zeritzona⁴⁶.

7.5 grafikoa

AURKEZTUTAKO TRATU TXAR MOTA BAKOITZA OSO LARRITZAT JOTZEN DUTEN GAZTEEN EHUNekoAREN EBOLUZIOA (%)

* 1997ko datuak 18 urtetik 29 urtera bitarteko gazteei dagozkie.

Iturria: Gazteen Euskal Behatokia (*Euskadiko gazteak* seriea, 2012ko eta 2016ko datuei dagokienean) eta Prospekzio Soziologikoen Kabinetea (*Tratu txarrak bikote barruan*, 1997ko datuak direnean).

1997an⁴⁷, EAEko gazteen % 82k oso larritzat jotzen zuten bikotekidea sexu-harremanak izatera behartzea. Balio hori ia maximora igo da kolektibo berean, 2016an (% 97). Etxetik irtetea debekatzea gazteen % 46k jotzen zuten oso larritzat 1997an eta 2016an, berriz, balio horrek % 91raino egin du gora. Mehatxatzea oso larritzat jotzen zuten EAEko gazteen % 51ek 1997an eta 2016an, berriz, % 91k jo dute oso larritzat.

Hiru jokabide horien eboluzioa oso garrantzitsua izan da, baina are esanguratsuagoa da 2016an gaitzespen-balio baxuenak lortu dituzten hiru jokabideena (mespretxuak egitea, gauzak erabakitzen ez uztea eta iraintzea).

1997an, EAEko gazteen soilik % 11k uste zuten bikotekideari mespretxuak egitea oso larria zela. Balio hori % 74raino igo da 2016an.

⁴⁶ Emakunde= Emakumearen Euskal Erakundea (1996): *Euskadiko Autonomi Elkarte Emakumeentzako Ekintza Positiboen II. Plana* [linean] Hemen eskuragarri http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/politicas_planes_anteriores/eu_def/adjuntos/2.plana.pdf [Kontsulta: 2017/07/11]

⁴⁷ Prospekzio Soziologikoen Kabinetea, Eusko Jaurlaritzaren Lehendakartzakoa (1998): *Los malos tratos en la pareja* [linean] Hemen eskuragarri (gaztelaniaz): http://www.euskadi.eus/contenidos/documentacion/o_t982/eu_t982/adjuntos/t982.pdf [Kontsulta: 2017/07/11]

Bikotekideari gauzak erabakitzen ez uztea oso larritzat jotzen zuten EAEko gazteen % 31k, baina 2016an proportzio horrek % 69raino egin du gora.

Azkenik, bikotekidea iraintzea gaur egun (2016an) oso larritzat jo dute EAEko gazteen % 60k, eta 1997an, berriz, % 14k baino ez.

7.6.1. Sexu-harremanak izatera behartzea

Sexu-harremanak izatera behartzea izan da EAEko gazteek larrirentzat jo duten jokabideetako bat. Hain zuzen ere, gazteen % 97k oso larritzat jotzen dute. Balio horri nahiko larritzat jotzen dutenen proportzioa gehitzen badiogu, ikusten dugu EAEko gazte guztiek erabat gaitzesten dutela jokabide hori.

Elkarrizketatutako pertsonaren sexuaren arabera, ikusten da emakumeen artean % 98k oso jokabide larritzat hartzen dutela eta gizonen artean, berriz, % 96k. Oso balio antzekoak daude adin-taldeen arabera ere, izan ere, 15 urtetik 19 urtera bitartekoen artean, % 97k jotzen dute jokabide hori larritzat; 20 urtetik 24 urtera bitartekoen artean, balio hori % 96 da; eta 25 urtetik 29 urtera bitartekoen artean, berriz, % 97.

Ondorengo taulan, bai eta hurrengoetan ere, elkarrizketatutako pertsonaren jatorriaren aldagaia (jaiolekua, alegia) ikus daiteke, EAEn jaio diren pertsonen eta atzerriko herrialderen batean jaiotako pertsonen artean banatuta (Espainako gainontzeko lekuetan jaiotako gazteei buruzko datuak ez dira aurkezten laginean gutxi jaso direlako). Aldagai hori txertatu da, ikerketa honen aurrekoan (*Euskadiko Gazteak 2012*), diferentzia sakonak hauteman zirelako bi kolektibo horien artean.

Baina, lau urte geroago, diferentzia horiek asko murriztu dira. *Euskadiko Gazteak 2012* lanean, EAEn jaiotako gazteen % 95ek jotzen zuten borondatearen aurka sexu-harremanak izatera behartzea oso larria zela, eta proportzio hori % 77koa zen, atzerrian jaiotako artean. Baina *Euskadiko Gazteak 2016* lanean, ondorengo taulan egiazta daitekeen moduan, alde nahiko txikiak daude indarkeria mota horren larritasunari buruzko iritzietan (EAEn jaiotako artean, % 98k larritzat jo dute eta, atzerrian jaiotako artean, berriz, % 92k).

7.10 taula

SEXU-HARREMANAK IZATERA BEHARTZEAREN LARRITASUN-MAILAREN BALORAZIOA,
SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA JAIOLEKUAREN ARABERA (%)

Esadazu mesedez, zure ustez tratu txarra den ala ez bere borondatearen kontra sexu harremanak izaten behartzea eta baiezkotan zuretzat oso larria den, nahiko larria den edo ez den oso larria								
(%)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Jaiolekua	
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Euskadi	Atzerria
Oso larria	97	98	96	97	96	97	98	92
Nahiko larria	3	2	3	3	3	2	2	6
Ez oso larria	0	0	0	0	1	0	0	1
Ez da tratu txarra	0	0	0	0	0	0	0	0
Ed/Ee	0	0	1	0	0	1	0	1
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	750	750	450	450	600	1184	249

7.6.2. Etxetik irtetea debekatzea

Etxetik irtetea debekatzea oso jokabide larritzat dute EAeko gazteen % 91k; % 7k nahiko larritzat dute eta % 1ek, berriz, ez oso larritzat. Hortaz, oso larria edo nahiko larria dela uste duten pertsonak batuta, % 98ra heltzen da.

Badaude portzentualki aipatzekoak diren zenbait diferentzia. Emakumeen ehunekoa altuagoa da gizonena baino (% 93 eta % 88, hurrenez hurren, jokabide hori oso larritzat dutenen artean).

Portzentajezko 10 puntuko aldea dago, halaber, EAEn jaiotako gazteen eta atzerriko herrialderen batean jaiotako gazteen artean (% 92 eta % 82, hurrenez hurren). 2012ko ikerketan, bi kolektibo horien arteko diferentzia askoz handiagoa zen (EAEn jaiotako pertsonen % 81 eta atzerrian jaiotako pertsonen % 63). Hortaz, oso eboluzio positiboa hautematen da bi kolektiboetan.

7.11 taula

ETXETIK IRTETEA DEBEKATZEAREN LARRITASUN-MAILAREN BALORAZIOA,
SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA JAIOLEKUAREN ARABERA (%)

Esadazu mesedez, zure ustez tratu txarra den ala ez etxetik irtetea debekatzea eta baiezkotan zuretzat oso larria den, nahiko larria den edo ez den oso larria								
(%)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Jaiolekua	
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Euskadi	Atzerria
Oso larria	91	93	88	89	91	92	92	82
Nahiko larria	7	6	9	10	7	6	7	12
Ez oso larria	1	1	1	1	2	1	0	4
Ez da tratu txarra	0	0	0	0	1	0	0	0
Ed/Ee	1	0	1	0	0	1	0	2
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	750	750	450	450	600	1184	249

7.6.3. Mehatxatzea

Mehatxatzea da ikerketa honetan larritasunaren arabera tratatu dugun hirugarren jokabidea. EAeko gazteen % 91k oso jokabide larritzat jotzen dute. Beste % 8k nahiko larritzat jotzen dute.

Jokabide honi dagozkionean ere zenbait diferentzia hautematen dira kolektiboen artean. Lehenik, emakumeek gizonen baino hein handiagoan jo dute oso larritzat (% 93 eta % 89, hurrenez hurren). Bi kolektiboetako ehunekoa oso altuak diren arren, nabarmentzekoa da (eta gauza bera gertatzen da aztertutako jokabide guztietan) neskek beti jotzen dituztela mutilek baino larriagozat. Jokabide hauen gaitzespen-ehunekoen behera egiten duten heinean, agerikoagoak dira sexuen arteko diferentziak.

Portzentajezko 7 puntuko diferentzia dago, halaber, EAEn jaio diren eta atzerrian jaio diren pertsonen artean (oso larritzat jo dute % 92k eta % 85ek, hurrenez hurren). 2012an, diferentzia hori askoz handiagoa zen (% 81, EAEn jaiotako artean; eta % 65, atzerrian jaiotako gazteen artean).

7.12 taula

MEHATXATZEAREN LARRITASUN-MAILAREN BALORAZIOA,
SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA JAIOLEKUAREN ARABERA (%)

Esadazu mesedez, zure ustez tratatu txarra den ala ez mehatxatzea eta baiezkotan zuretzat oso larria den, nahiko larria den edo ez den oso larria								
(%)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Jaiolekua	
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Euskadi	Atzerria
Oso larria	91	93	89	89	90	92	92	85
Nahiko larria	8	7	10	10	9	7	8	13
Ez oso larria	0	0	1	1	1	0	0	0
Ez da tratatu txarra	0	0	0	0	0	0	0	0
Ed/Ee	0	0	1	0	0	1	0	1
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	750	750	450	450	600	1184	249

7.6.4. Mespretxuak egitea

Zerrendako azken hiru jokabideetan, aztertutako portaera oso larritzat jotzen duten gazteen (emakume zein gizon) ehunekoak nabarmen egin du behera. Hala, bikotekideari mespretxuak egitea oso larritzat jo dute euskal gazteen % 74k. % 24k uste dute jokabide hori nahiko larria dela. Azkenik, % 2k uste dute jokabide hori ez dela oso larria.

7.13 taula

MESPRETXUAK EGITEAREN LARRITASUN-MAILAREN BALORAZIOA,
SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA JAIOLEKUAREN ARABERA (%)

Esadazu mesedez, zure ustez tratatu txarra den ala ez mespretxuak egitea eta baiezkotan zuretzat oso larria den, nahiko larria den edo ez den oso larria								
(%)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Jaiolekua	
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Euskadi	Atzerria
Oso larria	74	79	70	72	75	75	74	76
Nahiko larria	24	20	27	27	23	22	24	21
Ez oso larria	2	1	2	1	2	2	2	2
Ez da tratatu txarra	0	0	0	0	0	0	0	0
Ed/Ee	0	0	1	0	0	1	0	1
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	750	750	450	450	600	1184	249

Item horretan hautematen dira gizonen eta emakumeen arteko diferentzia esanguratsuenak. Mespretxuak egitea oso jokabide larritzat jotzeko orduan, emakumeen % 79 erregistratzen da eta gizonen artean, berriz, proportzioa % 70 da. Ez dago alde nabarmenik aztertutako hiru adin-taldeetan, baina badirudi 20 urtetik aurrera arinki igotzen dela larritasun-balorazioa.

Bikotekideari mespretxuak egitearen larritasuna baloratzeko orduan, atzerrian jaiotako gazteen artean arinki proportzio handiagoak erregistratzen dira EAEn jaiotako gazteen artean baino (% 76 eta % 74, hurrenez hurren). Ehuneko horiek aldi berean egin dute gora 2012. urteaz geroztik (urte hartan, % 63 zen, EAEn jaiotako gazteen artean eta % 59, atzerrian jaiotakoaren artean).

7.6.5. Gauzak erabakitzen ez uztea

Gauzak erabakitzen ez uztea jokabide larritzat jotzeari dagokionean, ikusten da jarraitu egiten duela aurreko itemean abian jarritako joerak, hau da, % 69raino egiten du behera muturreko larritasun-balorazioak (oso larria) eta areagotu egiten dira emakume eta gizonen arteko diferentziak.

Jokabide hori oso larritzat jotzen duten emakumeen portzentajezko balioa % 75 da eta gizonen kasuan, berriz, proportzioa % 63 da.

Iritzi horrek gora egiten du elkarrizketatutako pertsonaren adinean gora egin ahala ere. Hala, 15-19 urte dituzten gazteen artean, % 64k oso larritzat jo dute; 20-24 urtekoen artean, % 68k jo dute oso larritzat; eta 25-29 urtekoen artean, berriz, % 74k.

Item honetan ez dago diferentziarik EAEn jaiotako gazteen (% 69) eta atzerrian jaiotako gazteen (% 68) artean.

7.14 taula

GAUZAK ERABAKITZEN EZ UZTEAREN LARRITASUN-MAILAREN BALORAZIOA,
SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA JAIOLAKUAREN ARABERA (%)

Esadazu mesedez, zure ustez tratu txarra den ala ez gauzak erabakitzen ez uztea eta baiezkotan zuretzat oso larria den, nahiko larria den edo ez den oso larria								
(%)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Jaiolekua	
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Euskadi	Atzerria
Oso larria	69	75	63	64	68	74	69	68
Nahiko larria	25	21	30	31	26	21	26	22
Ez oso larria	5	3	6	5	5	4	4	8
Ez da tratu txarra	0	0	1	0	1	0	0	0
Ed/Ee	1	0	1	0	0	1	0	2
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	750	750	450	450	600	1184	249

7.6.6. Iraintzea

Ikerketa honetan aztertutakoen artean, iraintzea da larritasun-balorazio txikiena jasotzen duen tratu txar edo errespetu-falta mota. Hala ere, oso larritzat edo nahiko larritzat jotzen duten pertsonen proportzioak batuta, % 91ra heltzen dira. Ehuneko horren barruan, % 60k oso larritzat jotzen dute eta % 31k, berriz, nahiko larritzat. % 7k uste dute larritasun txikia duela eta % 1ek uste du ez dela tratu txarra.

Iraina tratu txartzat hartzeari dagokionean, eboluzioa hauteman da, adin-taldean arabera. Izan ere, adinean gora egin ahala, garrantzi handiagoa hartzen du eta, hortaz, larriagotzat hartzen da. 15 urtetik 19 urtera bitarteko gazteen % 53k oso larritzat jo due; 20 urtetik 24 urtera bitartekoaren artean, proportzioa % 60ra igotzen da; eta 25 urtetik 29 urtera bitartekoaren artean, berriz, % 66ra.

Orobat, nabarmentzekoa da portzentajezko 10 puntuko aldea dagoela jokabide hori oso larritzat jotzen duten nesken (% 65) eta mutilen (% 55) artean.

Kasu honetan ere, ez da diferentzia handirik hautematen EAEn jaiotako eta atzerrian jaiotako gazteen artean.

7.15 taula

IRAINTEAREN LARRITASUN-MAILAREN BALORAZIOA, SEXUAREN, ADIN-TALDEAREN ETA JAIOLEKUAREN ARABERA (%)

Esadazu mesedez, zure ustez tratu txarra den ala ez iraintzea edo insultatzea eta baiezkotan zuretzat oso larria den, nahiko larria den edo ez den oso larria								
(%)	GUZTIRA	Sexua		Adin-taldeak			Jaiolekua	
		Emakumeak	Gizonak	15-19 urte	20-24 urte	25-29 urte	Euskadi	Atzerria
Oso larria	60	65	55	53	60	66	60	63
Nahiko larria	31	28	33	36	31	27	31	28
Ez oso larria	7	6	9	9	7	5	7	7
Ez da tratu txarra	1	0	1	1	1	1	1	1
Ed/Ee	1	0	1	1	0	1	1	1
GUZTIRA	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	1500	750	750	450	450	600	1184	249

7.7. ONDORIOAK

Gizonen eta emakumeen arteko berdintasun eza egiturazko arazoa da eta EAEn bizi diren emakume eta gizon gazteak ez dira horretatik kanpo geratzen. Emakume nahiz gizonak jasaten dituzte lan ordaindua neurritz gaindi estimatzen duen sistema ekonomiko eta sozialaren ondorioak. Sistema honetan, ez dira hein berean balioesten adin txikikoen eta adindunen zaintza-lanak, gizonak kontratatzea lehenesten da prestakuntza berdina edo handiagoa duten emakumeen gainetik, eta sexuagatiko desberdintasunetan oinarritutako sistema finkatzen laguntzen da (gainera, emakume batzuek bidegabekeria gehigarriak jasaten dituzte, beren arraza, jatorria... direla eta).

Nahiz eta ezin den zalantzan jarri berdintasunera bidean aurrerapen formal eta legegintzazko aurrerapen handiak egin direla, bai eta aurrerapen handiak izan direla ere 2000. urtean hasitako *Euskadiko Gazteak* seriean jaso diren datuetan, badaude oraindik ere jorratu beharreko zenbait arlo.

EAEko gazteek oraindik uste dute, lanpostu bat lortzeko hautaketa-prozesuetan, hobe dela gizona izatea emakume izatea baino; hortaz, badirudi arlo horretako legegintza landu egin behar dela, sexu-arrazoiengatik bereizkeria desagerraraziko duten mekanismoak arautzeko.

Emakume gazteen heren batek beldurra sentitzen badu gauez kalean bakarrik dabilenean, beharrezkoa da hirietako hirigintzak eta diseinuak beldur hori murrizten lagun dezaten.

Aztertu ditugun tratu txarrezko jokabideei dagokienez, hobekuntza hauteman da, ia guztien adostasuna lortzeraino. Baina errepikatzen dugu berdintasun formalari buruz ari garela, paper gainekoa eta inkesta bati erantzuten diona, eta posible da hori pose kontua izatea, egiazko jarrera baino, ikerketa honetan aztertutako beste gai batzuen kasuan gerta litekeen moduan.

Galdera horiei 1997an erantzun zieten adin handiagoko taldeek, orduan 25-29 urte zituztenek, 20 urte gehiago dituzte orain eta, hein handi batean, belaunaldi berri baten gurasoak dira. Espero dugu belaunaldi berri hori emakume eta gizonen arteko berdintasunean oraindik ere hein handiagoan oinarritutako balioetan heziko dutela.

Tratu txarren larritasuna baloratzeko orduan, emakume eta gizonen arteko desberdintasunak hautematen jarraitzen dugu, berezitasun batekin (beharbada, ez da halako berezitasuna). Jokabidea zenbat eta larriagoa izan, orduan eta diferentzia txikiagoak daude bi kolektiboen artean. Hau da, gizon eta emakumeen artean ia erabateko adostasuna dago bikotekidea sexu-harremanak izatera behartzearen larritasunari buruz; baina ez da hala gertatzen hain muturrekoak ez diren indarkeria formekin, hala nola irainekin eta mespretxuekin. Jokabide horien larritasuna baloratzeko orduan, desberdintasun handiak daude oraindik ere nesken eta mutilen balorazioen artean (neskek larriagozat baloratzen dituzte). Hortik ondoriozta daiteke beharrezkoa dela indarkeria-piramideko indarkeria mota guztiak hein berean identifikatzea, batzuetan, oinarrian dauden indarkeria motak piramidean gora egiten jarraitzeko lehen urratsa baino ez baitira.